

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО
І САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

ВП НУБІП УКРАЇНИ «БОЯРСЬКА ЛІСОВА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ»

ТОВАРИСТВО ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ЛІСІВНИЦТВА ТА ДЕКОРАТИВНОГО
САДІВНИЦТВА**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ

**МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОСИСТЕМНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
У ЛІСОВОМУ КОМПЛЕКСІ ТА САДОВО-ПАРКОВОМУ
ГОСПОДАРСТВІ»
(18-19 квітня 2019 року)**

КИЇВ – 2019

ЖИВИЙ НАДГРУНТОВИЙ ПОКРИВ ЯК ІНДИКАТОР СТАНУ ЛІСОПАРКОВИХ МАСИВІВ

Е.А. Федорук, аспірант (elinafedoruk@gmail.com)*

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Постійна динаміка зміни рекреаційних навантажень та масштаби її впливу на зелені насадження лісопаркових територій зумовлює необхідність постійного контролю з боку науковців, задля уникнення та попередження незворотних руйнівних процесів в біогеоценозах.

Живий надгрунтовий покрив є першою ланкою в лісовому середовищі, котра потерпає при збільшенні антропогенного впливу на неї, тому аналіз його стану є важливим у дослідженні цього питання.

Нині зі збільшенням населення в м. Києві спостерігається різке зростання інтенсивності рекреації в лісопарках, тобто збільшився антропогенний вплив на природні біогеоценози. Це призводить до невідворотних змін в водно-фізичних властивостях ґрунту та порушені його структури, що слугує однією з основних причин зникнення деяких видів рослин та сукцесій трав'яного покриву.

Більшості зонам відпочинку в лісопарках м. Києва характерні 2-а та 3-я стадії дигресії. Живий надгрунтовий покрив в них окрім характерних трав'янистих лісових рослин, має багато представників характерних для лугов: буквиця лікарська, снить звичайна, костриця лучна, фіалка та ін. В місцях біля пішохідних доріжок присутні конюшина біла, подорожник ланцетолистий, кульбаба, конюшина червона, котрі утворюють щільний покрив в цих місцях.

Аналіз фактичного рекреаційного навантаження на пробних площах показав, що за останні 6 років воно виросло. В порівнянні з даними М. М. Куті за 2012 р. фактичне рекреаційне навантаження виросло від 0,05 до 0,19 люд.·дн.⁻¹·га⁻¹. Хоча на сьогоднішній день це незначні цифри, проте окремі зони відпочинку вже максимально наближені до гранично допустимого навантаження.

У загальному по лісопаркам м. Києва існуюча фактична рекреаційна місткість значно перевищує оптимальну, проте менша за граничну. Результати розрахунків свідчать про високий природно-рекреаційний потенціал лісопаркових ландшафтів Києва.

*Науковий керівник – кандидат сільськогосподарських наук Іванюк І.В.

Однією з причин перевищення рекреаційного навантаження на певних ділянках є відсутність або недостатній рівень благоустрою деяких зон відпочинку. В період масового відвідування населенням лісопарків люди надають перевагу територіям з облаштованими місцями для пікніку, де є мангали, лави, столи, урни та ін.

Також невідповідність між розмірами облаштованих зон відпочинку та кількістю охочих ними скористатись впливає на цей процес. Окрім того виникає багато спонтанних місць відпочинку, котрі в більшості випадків облаштовуються відвідувачами на території лісопарку не призначеної для цього. Разом з нанесенням значної шкоди живому надґрунтовому покриву та зеленим насадженням на цих територіях, це явище також небезпечно високим ризиком виникнення низових пожеж.

Отже, за результатами досліджень встановлено, що рекреаційне навантаження у досліджуваних зонах відпочинку близьке до оптимального та не перевищує гранично допустимого, а рекреаційна активність становить $86 \text{ год} \cdot \text{рік}^{-1}$. Отримані показники рекреаційних навантажень та рекреаційних місткостей дають змогу забезпечити та спланувати максимально раціональне та невиснажливе використання рекреаційного потенціалу лісопарків м. Києва.

Відповідно до результатів визначених фактичних рекреаційних навантажень у лісопаркових господарствах, потрібно застосовувати заходи, спрямовані на зниження рекреаційних навантажень в зонах масового відпочинку, їх збереження, ефективного використання та охорону територій, особливо у ділянках із 3 стадією дигресії і вище. Також підвищити якість благоустрою територій, де є високий рівень рекреаційних навантажень.

Список джерел літератури

1. Возняк Р. Р., Фукоревич А. Ф. Методика визначення показників рекреаційної характеристики та розмаху рекреаційного навантаження і місткості природних комплексів. Ірпінь: УДПЛВО «Укрдерж-лісопроект», 2000. 17 с.
2. Генсирук С. А., Нижник М.С., Возняк Р.Р. Рекреационноеиспользованиелесов. К. : Вид-во "Урожай", 1987. 248 с.
3. Краснов В. П., Шелест З. М., Давидова І.В. Фітоекологія з основами лісівництва: навч. посібник для студ. ВНЗ. Суми: Університетська книга, 2012. 415 с.
4. Кутя М. М., Гірс О. А. Характеристика рекреаційних навантажент та рекреаційної місткості лісопаркових ландшафтів Києва. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.12. С. 86–90.
5. Сукцесії живого надґрунтового покриву лісових земель Полісся та Лісостепу / [М. І. Гордієнко, В. М. Маурер, А. П. Пінчук, В. В. Озадовський] // *Науковий вісник НАУ*. 2007. №106. С. 20–26.